

اثرات توسعه سیستم های آبیاری تحت فشار بر تقاضای نیروی کار کشاورزی

۱
جواد ترکمانی
۲
علی محمد جعفری

در فرآیند مکانیزاسیون سرمایه جانشین نیروی کار میشود. اما از طرف دیگر بدلیل مکانیزه شدن ممکن است که تقاضا برای نیروی کار نیز افزایش یابد. زیرا با استفاده از تکنولوژی جدید ممکن است اراضی بیشتری زیر گشت درآید و یا باعث تراکم گشت شود. ماشین آلات خاکورزی، کاشت، داشت و برداشت امکان صرفه جویی زیادی در استفاده از نیروی کار در واحد سطح بوجود می آورند و بهره وری این عامل تولیدی را افزایش می دهند. سیستم های آبیاری تحت فشار از جمله آبیاری بارانی علاوه بر افزایش بهره وری استفاده از آب، میتواند موجب صرفه جویی در استفاده از کارگر آبیاری شود. انتقال از سطحی به سمت آبیاری بارانی از اهداف مهم دولت جهت افزایش تولید محصولات کشاورزی میباشد.

با توجه به این امر که توسعه این سیستمها را جزئی از فرآیند مکانیزه کردن واحدهای کشاورزی میتوان به حساب آورد، لازم است که اثرات این سیاست بر اشتغال و تقاضای نیروی کار کشاورزی مورد بررسی قرار گیرد. بررسی این موضوع هدف عمده این مطالعه است.

در این مطالعه تعداد ۱۱۷ بهره بردار کشاورزی در استان همدان با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی دو مرحله ای جهت مطالعه انتخاب شد. سپس با استفاده از برنامه ریزی ریاضی چند دوره ای اثر مکانیزه کردن سیستم آبیاری و تبدیل آبیاری سطحی به آبیاری بارانی بر تقاضای نیروی کار کشاورزی مورد بررسی قرار گرفت. علاوه بر آن تاثیر سیاست فوق بر وضعیت اقتصادی بهره برداری نیز مورد مطالعه قرار گرفت.

۱- استادیار دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز

۲- پژوهنده مرکز تحقیقات کشاورزی همدان